

LFVs remissvar SOU 2021:25 Struktur för ökad motståndskraft

LFVs huvuduppgift är att tillhandahålla en säker, effektiv och miljöanpassad flygtrafiktjänst för civil och militär luftfart.

LFV har tagit del av remissen och har följande synpunkter på densamma.

LFV ställer sig positivt till förslaget om införande av beredkapssektorer och ansvarstrappan med statliga myndigheter, beredkapsmyndigheter och sektorsansvariga myndigheter. Vidare ställer sig LFV positivt till att MSB får ett tydligare uppdrag som sammanhållande för civilt försvar, vilket enligt LFV ger bättre förutsättningar för Sverige att få en helhetssyn i beredkapsplaneringen. LFV instämmer i förslaget att LFV ska ingå i beredkapssektorn Transporter med Trafikverket som sektorsansvarig myndighet.

LFV ställer sig också, utifrån de områden som LFV har att bevaka, positivt till förslaget om indelning i civilområden för civilt försvar vilket enligt LFVs mening ger bättre förutsättningar både för enhetlighet i beredkapsplanering i Sverige och för statliga myndigheter att samverka med geografiskt ansvariga.

Angående beredkapssektor Transporter

Sektorsansvarig myndighet för beredkapssektorn Transporter (Trafikverket) föreslås bland annat ansvara för att lämna förslag till regeringen, eller till den myndighet som regeringen bestämmer, på prioriteringar mellan beredkapsåtgärder inom sektorn. I denna del vill LFV lyfta fram att LFV är Försvarsmaktens leverantör av flygtrafiktjänst i alla beredkapskedan. Enligt LFVs instruktion ska LFV upprätta avtal med Försvarsmakten om drift och utveckling av flygtrafiktjänst som rör militär luftfart samt utbildning av flygledare för Försvarsmaktens behov. Trafikverkets ansvar avseende prioriteringsåtgärder omfattar enligt LFVs bedömning inte de uppgifter som LFV utför åt Försvarsmakten enligt avtal. För det fall Trafikverkets beslutade prioriteringar inte överensstämmer med instruktioner från Försvarsmakten kommer LFV att prioritera i enlighet med vad som avtalats med Försvarsmakten. Vid eventuell motstridighet i beslutade eller föreslagna prioriteringsåtgärder föreslår LFV att Trafikverket och Försvarsmakten ska samråda kring prioriteringen. Vidare regleras i avtal mellan LFV och Försvarsmakten hur samordning dem emellan ska ske. Enligt LFVs bedömning faller denna samordning utanför Trafikverkets samordningsansvar inom beredkapssektorn.

Trafikverkets ansvar inom luftfartsområdet

I de fall LFV ska företrädas av sektorsansvarig myndighet (Trafikverket) är det viktigt att denna har kompetens och kunskap inom luftfartsområdet. Myndigheterna inom

Luftfartsområdet har specifika uppgifter och Trafikverket har i normalläge (grundberedskap) en begränsad roll inom luftfartsområdet. För att kunna tillämpa ansvarsprincipen inom beredskapssektorn är det LFVs uppfattning att Trafikverkets ansvar inom luftfartsområdet i normalläge tydliggörs och även utökas. Trafikverkets kompetens behöver förstärkas i dessa delar.

LFV är inte, till skillnad från övriga myndigheter i beredskapssektorn Transporter, totalförsvarsmyndighet. LFV förutsätter därför att även LFVs behov, liksom andra behov inom luftfartsområdet, beaktas i sektorsansvarig myndighets arbete med att identifiera vilka privata, kommunala och statliga näringslivsaktörer som är viktiga för totalförsvarsarbetet och att dessa aktörers samverkan med beredskapssektorn säkerställs.

När det gäller Trafikverkets ansvar inom luftfartsområdet vill LFV även peka på den remissynpunkt som verket lämnade på Trafikverkets inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen, om att luftfarten bör behandlas i den långsiktiga infrastrukturplaneringen och i den nationella planen (Regeringskansliets dnr I2020/02739). En sådan ordning skulle i sin tur skapa bättre förutsättningar för att tillämpa ansvarsprincipen inom beredskapssektorn Transporter.

Luftfartsområdet bör utökas

Luftfartsområdet brukar delas in i flygtrafiktjänst, flygplatstjänst och flygoperatörer. I detta avseende vill LFV lyfta fram att även lufrumsplanering (Air Space Management), och flödesplanering (Air Traffic Flow Management) bör ingå i luftfartsområdet, detta då sådana planeringar utgör viktiga delar av infrastrukturen för luftfartsområdet.

Rapportering

Utredningen pekar på ett antal krav på rapportering. LFV menar att krav på rapportering måste beakta den sammantagna rapporteringsmängden för myndigheterna. Risk för hög rapporteringsbörda och dubbelrapportering föreligger till exempel genom att rapportering av arbetet med civilt försvar ska redovisas årligen enligt regeringsbeslut (Ju2020/04658), att risk- och sårbarhetsanalysen föreslås omfatta både fredstida kriser och höjd beredskap (avsnitt 8.4.2), att beredskapsmyndigheter föreslås informera MSB om sin övningsverksamhet (avsnitt 8.5.3) och att rapportering ska ske både till sektorsansvarig myndighet och MSB. Rapportering om övningsverksamhet bör kunna begränsas till större övningar som omfattar flera myndigheter och rapporteringar till flera myndigheter bör samordnas.

Statliga bolag och övriga delar av näringslivet

Som utredningen konstaterar spelar statliga bolag och andra delar av näringslivet en viktig roll i Sveriges totalförsvar. Hur dessa på bästa sätt ska involveras, styras och ersättas återstår dock att slå fast. Inom beredskapssektorn Transporter är Swedavia AB ett tydligt exempel på ett sådant statligt bolag som spelar en avgörande roll för beredskapssektorn. LFV stödjer utredningens bedömning att det finns behov av att förtydliga

de statliga bolagens ägardirektiv och att i direktiven införa en styrning om att beakta totalförsvarets behov.

Det av LFV helägda dotterbolaget Aviseq Critical Communication AB (AVISEQ) utgör en integrerad del av LFVs beredskapsorganisation och AVISEQ kommer därför att vara ett bolag som beredskapssektorn behöver ha nära samverkan med. I sammanhanget konstaterar LFV att ett bolag som AVISEQ, på begäran av en totalförsvarsmyndighet, är skyldigt att delta i totalförvarsplaneringen enligt bestämmelserna i lagen (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförvarsplaneringen. Bolaget kan få ersättning för arbete som utförts på grund av bestämmelserna i lagen och som har medfört betydande kostnader. Som nämnts ovan är LFV inte totalförsvarsmyndighet.

En närbesläktad fråga kopplat till näringslivets roll i totalförsvaret är beredskapsmyndigheters behov av flertalet varor och tjänster som myndigheterna behöver för att säkerställa utförandet av det uppdrag man har inom totalförsvaret. I denna del önskar LFV att Kammarkollegiet (eller annan statlig aktör) får ett uppdrag att bistå med upphandling av ramavtal med leverantörer av vikt för totalförsvaret som beredskapsmyndigheter kan avropa varor och tjänster på. Exempel på sådana ramavtal kan vara upphandlade beredskapslager av olika slag. Om sådana ramavtal fanns för beredskapsmyndigheterna att avropa på skulle detta spara såväl tid som pengar för staten och för näringslivet eftersom beredskapsmyndigheterna då kunde avgränsa sina upphandlingar till att omfatta de specifika behov som den enskilda myndigheten har.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ann Persson Grivas efter föredragning av senior koncernjurist Sofia Bergenbrant. I handläggningen av ärendet har även överdirektör Magnus Corell, totalförsvarsamordnare Liselotte Oberger, En Route stabschef Michael Fingalsson, senior ATM specialist Per Kjellander, enhetschef AIM Anders Klint och chefsjurist Petra Sernulf deltagit.

Ann Persson Grivas
Generaldirektör